

УДК 338.483 (7/8+94)

Бейдик Олександр Олексійович,
доктор географічних наук, професор

Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, Київ, Україна
e-mail: beydik@mail.ru

Сировець Сергій Юрійович,
кандидат географічних наук

Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, Київ, Україна
e-mail: lgtinfo@ukr.net

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКИХ МЕЗОРАЙОНІВ «МЕКСИКА» ТА «ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОГО»

Мета статті – розвиток уявлень про туристсько-країнознавчу характеристику мезорайонів «Мексика» та «Центрально-Східного».

Методика дослідження базується на застосуванні метода моделювання, порівняльно-географічного, статистичного, картографічного методів.

Результати. Поглиблено уявлення про рекреаційно-туристські ресурси території, уточнено кількісно показники туристсько-країнознавчої характеристики мезорайонів, запропоновано ряд моніторингових структурно-логічних моделей оцінки чинників розвитку рекреаційно-туристських вузлів Мексики та країн Центрально-Східного мезорайону Південної Америки.

Наукова новизна публікації полягає у викладенні нових туристсько-країнознавчих кількісно-якісних характеристик складових мезорайонів «Мексика» та «Центрально-Східного».

Практична значимість статті полягає у її моніторинговій спрямованості, впровадженні її положень у навчальний процес, використанні та подальшому вдосконаленні структурно-логічних моделей на практичних та семінарських заняттях.

Ключові слова: об'єкти Всесвітнього надбання, специфіка ресурсно-туристського простору, структурно-логічна модель, чинники розвитку туризму.

УДК 338.483 (7/8+94)

Бейдик Олександр Алексеевич,
доктор географических наук, профессор

Киевский национальный университет
имени Тараса Шевченко, Киев, Украина
e-mail: beydik@mail.ru

Сыровец Сергей Юрьевич,
кандидат географических наук

Киевский национальный университет
имени Тараса Шевченко, Киев, Украина
e-mail: lgtinfo@ukr.net

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РЕКРЕАЦИОННО- ТУРИСТСКИХ МЕЗОРАЙОНА «МЕКСИКА» И «ЦЕНТРАЛЬНО- ВОСТОЧНОГО»

Цель статьи – развитие представлений о туристско-страноведческой характеристике мезорайонов «Мексика» и «Центрально-Восточного».

Методика исследования базируется на применении метода моделирования, сравнительно-географического, статистического, картографического методов.

Результаты. Расширено представление о рекреационно-туристских ресурсах территории, уточнены количественно показатели туристско-страноведческой характеристики мезорайонов, предложен ряд мониторинговых структурно-логических моделей оценки факторов развития рекреационно-туристских узлов Мексики и стран Центрально-Восточного рекреационно-туристического мезорайона.

Научная новизна публикации заключается в изложении новых туристско-страноведческих количественно-качественных характеристик составляющих мезорайонов «Мексика» и «Центрально-Восточного».

Практическая значимость статьи заключается в ее мониторинговой направленности, внедрении ее положений в учебный процесс, использовании и дальнейшем совершенствовании структурно-логических моделей на практических и семинарских занятиях.

Ключевые слова: объекты Всемирного наследия, специфика ресурсно-туристского пространства, структурно-логическая модель, факторы развития туризма.

UDC 338.483 (7/8+94)

Beidyk Oleksandr Oleksiiovych,
doctor of geography, Ph.D. professor

Taras Shevchenko National University of
Kyiv, Kyiv, Ukraine

e-mail: beydik@mail.ru

Syrovets Serhii Yuriiovych,
candidate of sciences (geography)

Taras Shevchenko National University of
Kyiv, Kyiv, Ukraine

e-mail:lginfo@ukr.net

COMPARATIVE DESCRIPTION OF THE RECREATIONAL AND TOURIST MEZOREGIONS «MEXICO» AND «CENTRAL-EASTERN»

The purpose of the article – the development of ideas about tourist and regional studies characteristics of mezoregions «Mexico» and «Central-Eastern».

Methods are based on the use of modeling method, comparative- geographical, statistical, cartographic methods.

Results. The understanding of the recreation and tourism resources of the territory specified quantitative indicators of tourist and geographic characteristics mezoregions were profounded. The number of monitoring structural-logical models of valuation of the development of recreation and tourism factors of nodes of mezoregions «Mexico» and «Central-Eastern» were proposed.

Scientific novelty publication is setting out new tourist and regional studies of quantitative and qualitative characteristics of components mezoregions «Mexico» and «Central-Eastern».

The practical significance of the article is to focus the monitoring, implementation of its provisions in the educational process, use and further improve structural and logical models that it contains, for practical and seminars.

Keywords: World Heritage sites, specific resource and tourist area, structural and logical model, the factors of tourism.

Постановка проблеми. Публікація продовжує реалізацію проекту комплексної характеристики рекреаційно-туристських мезорайонів світу [1-6].

Геополітичний і ресурсно-рекреаційний спектр кожного мезорайону або пари, яка обирається для порівняльної характеристики, містить ті чи інші «кольори» та специфічні аспекти, які можуть бути цікавими як теоретично, так і для України. Країнознавчі характеристики, зберігаючи в своїй основі постійний, незмінний і обов'язковий каркас, можуть містити і певні модифікації. Таким чином, варіанти і модифікації країнознавчої характеристики території перебувають у постійному діалектичному розвитку.

Мета статті – розвиток уявлень про країнознавчу характеристику території (країна, мезорайон, вузол, комплекс). Ключовим моментом реалізації мети є: а) виклад країнознавчої характеристики (на прикладі рекреаційно-туристських мезорайонів); б) пропозиція уніфікованих схем характеристик рекреаційно-туристських мезорайонів та вузлів (уявлення про останню посилено структурно-логічними моделями); в) порівняльна характеристика рекреаційно-туристських мезорайонів «Мексика» і «Центрально-Східного».

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на те, що геополітична ситуація є вирішальним чинником, який визначає туристську політику держави, характер туристських потоків та надходжень від туризму, нижче наведено геополітично акцентовану структуру характеристики мезорайону, стислу і спрощену характеристику двох ключових мезорайонів країн «переселенського капіталу» та моніторингові структурно-логічні моделі оцінки чинників розвитку рекреаційно-туристських вузлів (рис.1):

- туристсько-географічна (країнознавча) характеристика мезорайону:

1) *склад території* (вказується загальна площа та загальна чисельність населення); 2) *розташування* (розглядається 6 варіантів розташування: 1) приморське (приморсько-приокеанічне, приокеанічне); 2) внутрішньоматерикове; 3) приморсько-внутрішньоматерикове (приокеанічно-внутрішньоматерикове); 4) приморсько-внутрішньоматериково-острівне (приокеанічно-внутрішньоматериково-острівне); 5) приморсько-острівне (приокеанічно-острівне); 6) острівне (вказується вихід до морів і океанів, протяжність берегової лінії); 3) *коефіцієнт колоподібності*; 4) *тип регіонального ринку* (країни-генератори або країни-донори та країни-реципієнти), *сальдо туристського балансу, турпотоки* (напрями в'їзду–виїзду, види транспорту; вказується тип туристського ринку, види транспорту, якими прибуває основний потік туристів, сезонність туристських прибуттів); 5) *специфіка ресурсно-туристського простору*; 6) *рекреаційні комплекси* (база розміщення; об'єкти Всесвітнього надбання, опорні ланки ресурсно-рекреаційного каркасу, культурно-інформаційні системи); 7) *геополітичні перспективи* (а) перспективи вступу (або виходу) до військово-політичних, економічних блоків, релігійних організацій та ін. угруповань, союзів тощо; б)

перспективи об'єднання (чи роз'єднання держави); в) перспективи зміни типу кордонів (характеристика кордонів); г) перспективи будівництва життєво важливих для держави транспортних комунікацій або зміна якості (або технічних характеристик) вже існуючих; д) розміщення (організація) нових авто-, аеропортів тощо або зміна якості (технічних характеристик) вже існуючих тощо); 8) *туристська політика*; 9) *основні суспільно-політичні та екологічні проблеми*.

- спрощена характеристика мезорайонів:

Туристський мезорайон (та склад території) – Мексика. Площа території (1 972 550 км²), чисельність населення (113 млн. осіб); загальна кількість об'єктів Всесвітнього надбання – 32. Розташування приморсько-приокеанічне, вихід до Тихого (море Кортеса або Каліфорнійська затока), Атлантичного (Мексиканська затока) океанів.

Найвизначніші центри туризму – Акапулько (узбережжя Тихого океану), Канкун (узбережжя Атлантичного океану, найбільш відвідуваний центр Карибського басейна, одна з найбільших колоній морських рифів Карибського моря), Мехіко (місце проведення літніх Олімпійських ігор 1968 р.), Чічен-Іца (одне з 7 новітніх Чудес світу, політичний і культурний центр майя на півночі півострова Юкатан, священне місто народу Іца, розташований у 120 км від м. Мерида). Регіон-реципієнт: переважає експорт вражень і послуг, позитивне сальдо туристського балансу. Частка туризму складає 30% загальної вартості експорту Мексики. У країні набув поширення екотуризм – відвідання незайманих цивілізацією місць - тропічних лісів, гірських районів, печер. Основні потоки туристів із США, Європи, Японії, Китаю, Південної Америки, які прибувають авіаційним, автомобільним та морським транспортом.

Туристський мезорайон Центрально-Східний. Склад території: Бразилія, Уругвай, Парагвай, загальна площа – понад 9 млн. км², загальна чисельність населення – понад 210 млн. осіб; загальна кількість об'єктів Всесвітнього надбання – 21, а саме: Бразилія – 19, Уругвай – 1 та Парагвай - 1.

Країни цих мезорайонів (Мексика та Центрально-Східний) об'єднують колишні володіння Іспанії та Португалії, мають аграрно-промислову спеціалізацію та зважаючи на історико-культурні та природно-кліматичні ресурси розвивають туристську індустрію. Регіон-реципієнт, позитивне сальдо туристського балансу. Переважна більшість туристів прибуває повітряним та морським транспортом із США, Європи, Японії, Китаю, Центральної Америки.

- інноваційні моніторингові структурно-логічні моделі оцінки чинників розвитку рекреаційно-туристських вузлів (рис.1):

Нижче (рис. 1) наведені моніторингові структурно-логічні моделі оцінки чинників розвитку рекреаційно-туристських вузлів на прикладі м. Лос-Кабос (Мексика) та м. Бразилія (Бразилія):

Чинники розвитку рекреації та туризму: ① – геополітичне положення ②– безпека ③– клімат ④ – акваторія ⑤ – рельєф ⑥ – ґрунти–рослини–тварини ⑦– архітектурно-історичні комплекси ⑧ – транспорт–послуги–зручності ⑨ – деструкції

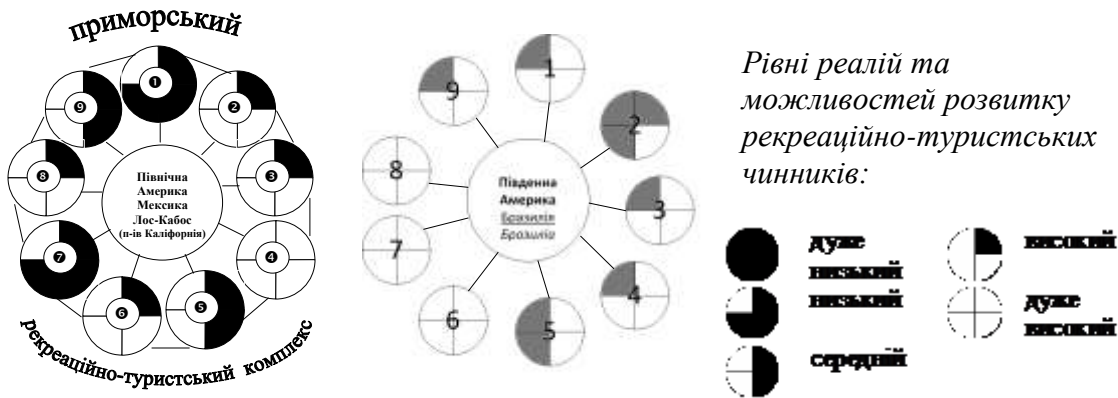


Рис. 1. Моніторингові структурно-логічні моделі оцінки чинників розвитку рекреаційно-туристських вузлів м. Лос-Кабос (Мексика) та м. Бразілія (Бразилія)

Короткі коментарі до моделі оцінки чинників розвитку рекреаційно-туристського вузла (на прикладі м. Бразилія): 1. *Геополітичне положення.* Бразилія розташована в середині материка Південна Америка, в його центральній частині, на віддалені тисяч кілометрів від найбільших адміністративних, промислових, рекреаційних центрів Бразилії та континенту (Сан Паулу, Белу-Орізонті, Ріо-де-Жанейро, Сальвадор, Порту-Алегрі, Манаус, Белен). 2. *Безпека.* Швидке зростання населення, його сукупна нерівність є чинником поширення злочинності (в столиці щоденно реєструється кілька вбивств, у т.ч. із застосуванням вогнепальної зброї). В великих містах країни (Бразилія не виключення) поширені кишенькові злочини, крадіжки з банкоматів, викрадення людей (т.з. «експрес-викрадення»). 3. *Клімат* тропічний, літо вологе і дощове, зима суха і помірно холодна, середньорічна температура складає 21 °С, найтепліший місяць - вересень (середня температура місяця 29,7 °С), найхолодніший - липень (середня температура місяця 12,5 °С). 4. *Акваторія.* Бразилія не має виходу до океану чи моря, але розташування столиці на березі водосховища Параноа поблизу річок Прету і Дешкоберту та поблизу Росо Azul («Блакитний басейн») певним чином посилює ресурсний потенціал міста. 5. *Рельєф.* Місто знаходиться на Бразильському плоскогір'ї (на висоті понад 1 км н.р.м.) 6. *Ґрунти, рослини, тварини.* 42% території федерального округу є заповідниками навколишнього середовища. Серед цих природних пам'яток виділяється Національний парк Brasília, який включає басейни річок Торту і Бананал з краєвидами, сформованими відкритою місцевістю, лісовими масивами, з мінеральними водними басейнами. 7. *Архітектурно-історичний комплекс.* У 1986 р. ЮНЕСКО внесла місто в список Всесвітньої спадщини (Національний театр, Музей Бразилії, Інститут історії, телевізійну вежа заввишки 218 м, кафедральний

собор). 8. *Транспорт, послуги, зручності*: метрополітен, розгалужена система автобусних маршрутів, у багатозіркових готелях – високошвидкісний Інтернет, номери, обладнання для інвалідів, міжнародний аеропорт імені Жуселіну Кубечіка. 9. *Деструкція*. Вирубка лісів, викликана розширенням сільськогосподарських угідь (з 1950 р. площа лісів скоротилася на 57%), корупція, злидні, неписьменність, невідосконаленість правових норм, що регулюють туризм.

Висновки та пропозиції: розглянуті мезорайони об'єднують суверенні країни – колишні іспанські та португальські колонії, які, як країни-реципієнти, відіграють суттєву роль в розвитку туризму країн західної півкулі; найбільш привабливими дестинаціями мезорайонів є представники новітньої сімки «чудес світу»: піраміда Чічен-Іца (Мексика), статуя Христа Спасителя (Бразилія), а також природні уніками Бразилії: водоспад Ігуасу, острів Маражо – найбільший річковий острів світу (дельта р. Амазонки); Україна здатна посилити туристський взаємообмін з Бразилією використовуючи як додатковий важіль наявність в країні потужної української діаспори (близько 80 % українських переселенців знайшли другу батьківщину в штаті Парана, а в столиці штату – м. Курітіба мешкають близько 60 тис. українців); оцінка чинників розвитку рекреаційно-туристського вузла, подається в порядку обговорення і може розглядатися як тест, завдання якого – дати більш адекватну сучасній ситуації оцінку дев'яти складовим моделі; запропоновані моніторингові структурно-логічні моделі систематизують та поглиблюють методологію та методіку аналізу рекреаційно-туристського вузла та розширюють уявлення про його структуру.

Список використаних джерел:

1. Бейдик О.О., Сировець С.Ю. Порівняльна характеристика Причорноморського та Апенніно-Мальтійського рекреаційно-туристських мезорайонів. // *Географія та туризм: Наук. зб.* – К.: Альтерпрес, 2012. – Випуск 20. – С. 79-84.
2. Бейдик О.О., Сировець С.Ю. Порівняльна характеристика Адріатичного туристського мезорайону та Греції // *Географія та туризм: Наук. зб.* – К.: Альтерпрес, 2012. – Випуск 21. – С. 37-41.
3. Бейдик О.О., Сировець С.Ю. Порівняльна характеристика туристських мезорайонів Росія і Білорусь та Центральноєвропейського // *Географія та туризм: Наук. зб.* – К.: Альтерпрес, 2012. – Випуск 22. – С. 218-222.
4. Бейдик О.О., Сировець С.Ю. Порівняльна характеристика туристських мезорайонів Німеччина та країни Бенілюкс і Альпійського // *Географія та туризм: Наук. зб.* – К.: Альтерпрес, 2012. – Випуск 23. – С. 174-180.
5. Бейдик О.О., Сировець С.Ю. Порівняльний аналіз рекреаційно-туристських мезорайонів «середземноморського кільця» // *Географія та туризм: Наук. зб.* – К.: Альтерпрес, 2012. – Випуск 25. – С. 10-18.
6. Бейдик О.О., Сировець С.Ю. Порівняльна характеристика рекреаційно-туристських мезорайонів «Канада та США» і «Австралія та Нова Зеландія» // *Географія та туризм: Наук. зб.* – К.: Альфа-ПК, 2014. – Вип. 27. – с.10-16.

References

1. Beidyk O.O., Syrovets S.Iu. Porivnialna kharakterystyka Prychornomorskoho ta Apennino-Maltiiskoho rekreatsiino-turystskykh mezoraioniv. // *Heohrafiia ta turyzm: Nauk. zb.* – K.: Alterpres, 2012. – Vypusk 20. – S. 79-84.
2. Beidyk O.O., Syrovets S.Iu. Porivnialna kharakterystyka Adriatychnoho turystskoho mezoraionu ta Hretsii // *Heohrafiia ta turyzm: Nauk. zb.* – K.: Alterpres, 2012. – Vypusk 21. – S. 37-41.
3. Beidyk O.O., Syrovets S.Iu. Porivnialna kharakterystyka turystskykh mezoraioniv Rosiia i Bilorus ta Tsentralnoievropeiskoho // *Heohrafiia ta turyzm: Nauk. zb.* – K.: Alterpres, 2012. – Vypusk 22. – S. 218-222.

4. Beidyk O.O., Syrovets S.Iu. Porivnialna kharakterystyka turystskykh mezoaioniv Nimechchyna ta krainy Beniliuks i Alpiiskoho // *Heohrafiia ta turizm: Nauk. zb. – K.: Alterpres, 2012. – Vypusk 23. – S. 174-180.*
5. Beidyk O.O., Syrovets S.Iu. Porivnialnyi analiz rekreatsiino-turystskykh mezoaioniv «seredzemnomorskoho kiltzia» // *Heohrafiia ta turizm: Nauk. zb. – K.: Alterpres, 2012. – Vypusk 25. – S. 10-18.*
6. Beidyk O.O., Syrovets S.Iu. Porivnialna kharakterystyka rekreatsiino-turystskykh mezoaioniv «Kanada ta SShA» i «Avstraliia ta Nova Zelandiia» // *Heohrafiia ta turizm: Nauk. zb. – K.: Alfa-PIK, 2014. – Vyp. 27. – s.10-16.*